

Betrokkenheid van de patiënt in de ontwikkeling van de Informed Consent Form (ICF): een korte update

Katelijne Anciaux

Clinical Trial College

Anneleen Lintermans

Vlaams Patiëntenplatform

10/12/2019

service public fédéral
SANTÉ PUBLIQUE,
SECURITE DE LA CHAÎNE ALIMENTAIRE
ET ENVIRONNEMENT

federale overheidsdienst
VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU

Overzicht

- Wat is een ICF en wanneer wordt het gebruikt?
- Waarom werd het sjabloon herzien?
- Wie nam deel aan de werkgroep?
- Hoe verliep het proces van de herziening?
- Hoe werden patiënten hierbij betrokken?
- Wat zou er nog beter kunnen?

Wanneer geïnformeerde toestemming geven bij onderzoek?

Bij deelname aan een klinische studie

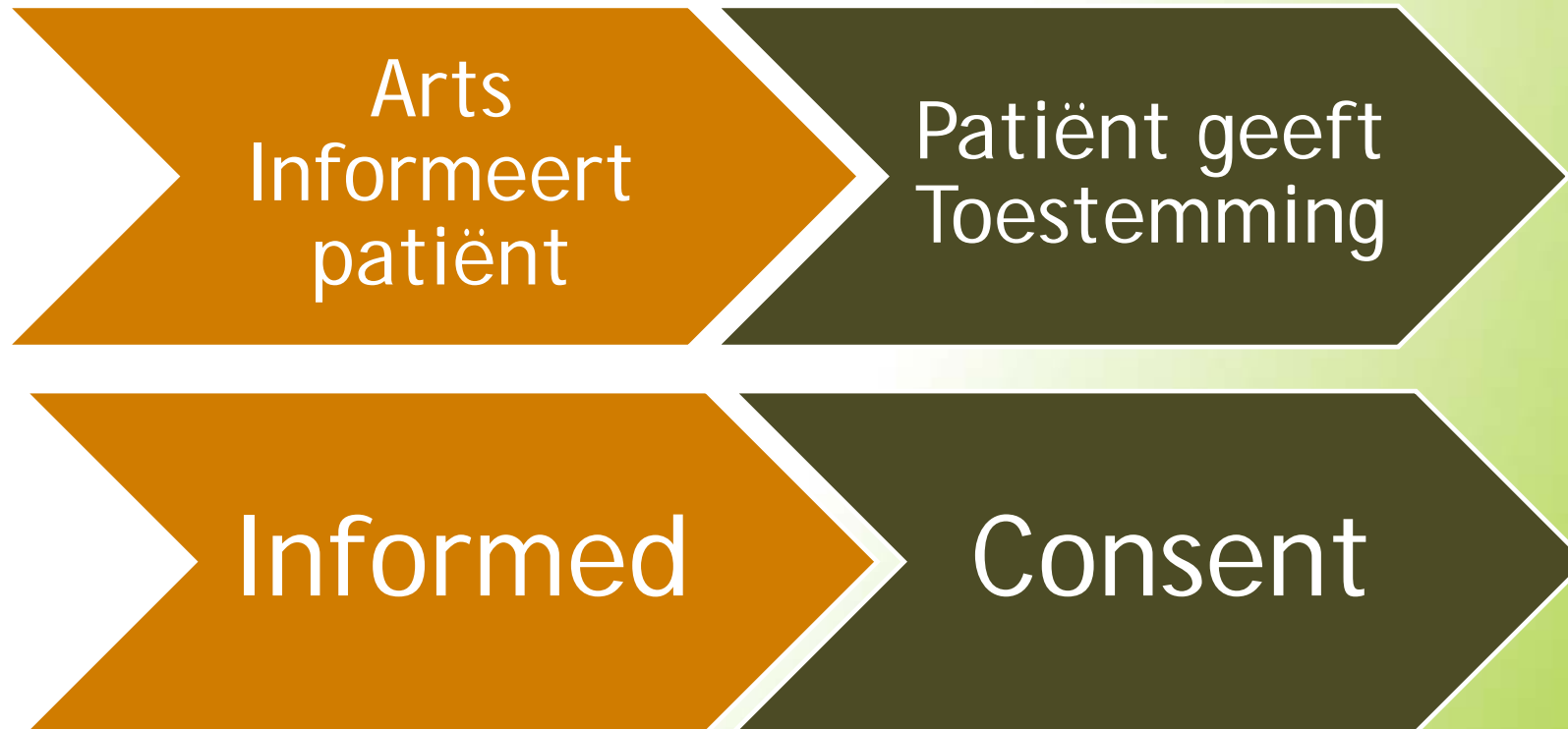

Bij verzameling van persoonlijke gegevens

Bij afstaan van menselijk lichaamsmateriaal voor onderzoeksdoeleinden

Wat is geïnformeerde toestemming?

Waarom geïnformeerde toestemming?

Declaration
of Helsinki
(1964)

ICH-Good
Clinical
Practices
(1997)

European
Clinical
Trials
Directive
2001

Belgian
Law 2004

European
Clinical
Trial
Regulation
2014

Belgian
Law 2017

Waarom werd het sjabloon herzien?

CTR,
Verordening
Klinische
proeven
(vanaf 2021?)

EU vereisten
worden van
toepassing

GDPR / AVG =
Algemene
Verordening
Gegevensbe-
scherming
(sinds
28/5/2018)

KB op de
biobanken
(sinds
1/11/2018)

Feedback &
commentaren
Ethische
comités,
patiënten,
FAGG, sponsors

Wie nam deel aan de werkgroep?

- Vertegenwoordigers van
  - BAREC (Belgian Association of Research Ethics Committees)
  - ECs (UZ Leuven, Institut Jules Bordet, UZ Brussel)
  - Vlaams patiëntenplatform (VPP)
  - pharma.be (farmaceutische industrie)
  - CT-College (coördinatie van de werkgroep)

Hoe verliep het proces van herziening?

Opmaak van
Engelse versie
goedgekeurd
door WG

Review
ethische
comités &
sponsors

Aanpassingen &
Vertaling
naar FR / NL:
v1.0

Hoe verliep het proces van herziening?

Leesbaarheidstest
patiënten:
VPP denkdag,
LUSS

Review FAGG: GCP
inspecteurs, expert
biologische stalen,
jurist

Aanpassingen :
v2.0

Hoe verliep het proces van herziening?

Review door
leken &
patiënten

Aanpassingen:
vF

Publicatie
website CT-
College*

* www.ct-college.be

Hoe werden patiënten hierbij betrokken?

Leesbaarheidstest
patiënten:
VPP denkdag,
LUSS

Review door
leken &
patiënten

Vlaams Patiëntenplatform

- 115 ledenverenigingen
- Bijdragen tot verhoging van de **levenskwaliteit** van de patiënt en zijn omgeving.
- Gemeenschappelijke noden en knelpunten helpen oplossen via **belangenbehartiging**.

Waarom een nieuw informed consent?

- Lang
- Ingewikkeld
- Juridisch document

→ Patiënten lezen/begrijpen dit niet

→ Patiënten weten dikwijls niet dat ze deelnemen aan een studie

Wat is belangrijk voor patiënten?

- Wat is het **doel** van de studie?
- Welke **belasting** houdt dit in voor mij?
- Wat zijn de mogelijke **risico's**?
- Welke **voordelen** kan ik verwachten?
- Wie kan ik **contacteren** voor informatie/bij problemen?
- Welke **kosten** heb ik?
- Hoe krijg ik de **resultaten**?
- Welke **rechten** heb ik als deelnemer?

Leesbaarheidstest

Denkdag met 20 patiënten

- *Waar kan je het antwoord terugvinden?*
- *Begrijp je het antwoord?*
- *Open vragen:*
  - *Waarom word je uitgenodigd om deel te nemen?*
  - *Ga je beter worden door deel te nemen aan deze studie?*
  - *Wat moet je zelf betalen?*
  - *Vind je het document leesbaar?*
  - *Wat vind je van de samenvatting?*
  - *Heb je nog suggesties?*

Belangrijkste resultaten

- Doel: juridisch indekken, niet de patiënt informeren
- Veel moeilijke woorden
  - Patiënten titel toevoegen
  - Korte, eenvoudige samenvatting is zeer positief!
  - Verklarende woordenlijst toevoegen
- Informatie staat teveel verspreid
  - Verwijzingen zoveel mogelijk vermijden
- Kosten studie onduidelijk
- Duur van de studie onduidelijk
- Verwarring rond privacy

Belangrijkste vragen

- Is de medicatie beschikbaar na de studie?
- Wat zijn de andere behandeling opties?
- Wat gebeurt er verder met mijn stalen en data?
- Kan ik mijn resultaten en overschot van weefsel gebruiken voor andere studies?
- Wat is een *redelijke* vergoeding voor verplaatsingskosten?
- Hoe zit het met kosten o.w.v. bijwerkingen van studie?

Nieuw informed consent

- Positieve aanpassingen, maar blijft eerder een juridisch document
- Verantwoordelijkheden:
  - Sponsor: begrijpbaar ICF opstellen!
Betrek patiënten(-verenigingen)
  - Ethisch comité: volwaardige patiëntenparticipatie

Dankwoord

- Leden van de werkgroep ICF
  - ECs: B. Vanderhaegen & C. Vansteenkiste (Barec), A. Van Scharen (UZ Brussel), E. Claes & L. Seghers (UZ Leuven), B. De Brabant (Bordet),
  - Patiëntenvereniging: A. Lintermans (VPP)
  - Pharma.be: N. Lambot, P. Terneven (Sanofi), G. Di Matteo (Pfizer)
- S. Lanoy & M. Delchambre (LUSS)

